

pesmi, ki so nekoč krožile na »letakih« (Flugblatt), na katerih pa so tiskani le teksti, a melodije izjemoma. Kot izhaja iz raznih poročil, pa so večino navedenih pesmi peli po vsem ozemlju, ki je nekoč pripadalo Avstriji. Na to kažejo poleg vsebine tekstov tudi metrične strukture in ritmične sheme pesmi. Največ strof je sestavljenih iz podvojene alpske poskočnice. Na drugem mestu so strofe tipa »Neubayrisch«. Med strofami v sodih taktih se često pojavljajo »nibelunške« vrstice. Večina primerov ima heterometrično in heterosilabično strukturo. — Elfriede Moser-Rath (Volkstümliches Liedgut in barocken Predigtwerken) je prikazala, kako je mogoče v baročnih pridigah dobiti pomembne podatke ne samo o duhovnih, temveč tudi o posvetnih pesmih. — Lucie Hampel (Hundert Jahre Kleidermode in österreichischen Liedtexten (1740—1840) je pokazala, da morejo pesmi na starih »letakih« biti dober vir tudi za spoznavanje tedanje noše kot važno dopolnilo k slikovnemu gradivu. Med uporabljenimi deli navaja tudi J. S. Valentina Popoviča, Vocabula Austriaca et Stiriaca. — Josefina Gärtner (Über die naturhafte Mehrstimmigkeit österreichisch alpenländischer Volkslieder) je skušala vsestransko prikazati posebnosti ljudskega večglasnega improviziranega petja na navedenem alpskem območju. V metodi obravnavanja prevladuje primerjanje sozvočij in njih spajanje po pravilih nauka o harmoniji z ljudskim večglasjem. Zaradi tega je premalo poudarjena linearna osnova ljudskega večglasja od dveh do petih glasov, ki se opirajo na vodilni glas v srednji legi, podobno kot velja deloma tudi za slovensko ljudsko večglasje, kar pa ni omenjeno. Iz mnogih ustreznih navedb in dobrih opažanj je razvidno, da večina glasov raznozvočno dopolnjuje v prosti simultani imitaciji vodilni glas. Glede izvora večglasja pravilno ugotavlja, da ni nastalo šele pod vplivom mestne kulture v sredini prejšnjega stoletja. — Franz Lipp (Das Neujahrsingen von Vorderstoder, Oberösterreich) obravnava novoletno petje krajevni fantovskih tovarišij v Gornji Avstriji, kjer je še ohranjeno izročilo na slovanski substrat, ki je do leta 1234 pripadal karantanski Stajerski. — Leopold Schmidt (Verbreitungskarten von Volkslied, Volkstanz und Volksschauspiel für Niederösterreich) opozarja na problem sestavljanja etnografskega atlasa in pripominja, da je potrebno predhodno izdelati posebne delne karte za posamezna področja etnografije in za posamezna geografska območja, vendar s perspektivo na pojave v soseščini, ki jih ne omejujejo niti upravne in niti jezikovne meje. — Raimund Zoder (Gemischtsprachige Volkslieder) in Jakob Dobrovich (Mischlieder aus dem Burgenland) nakazujeta probleme dvojezičnih pesmi na slovaško-nemških, hrvaško-nemških in madžarsko-nemških primerih ter celo na trojezičnih pesmih. — Karl Horak (Volkstänze aus dem oberen Mühlviertel) razpravlja o plesih z obmejnega češko-avstrijskega območja severno od Linza, kot so: Bayrischer, Eggerisch, Hiataamadl, Hiatabuamlander, Ketten schmieden Länder, Länder mit zwei Dirndl, Linzer Polka, Schustergsell, Schwäbischer, Siebenschritt, Spinnradl, Vogl hupf auf, Triowalzer, Polstertanz, Spiegeltanz, Glenklwerk, Kreutzpolka, Redowak, Strohschneider, Trampfan in Zipf Adam. Nekateri teh melodij so zanesli potujoči godci, zlasti češki muzikanti tudi v naše kraje, kjer še živijo ustrezne plesne variante. — Eugen Bonomi (Parodien auf Gebetsformeln aus dem Ofner Bergland) objavlja nekaj parodij na molitvene obrazce.

Letnik zaključujejo poročila, posmrtnice (R. Lach, J. F. Perkonig), odlikovanja, bibliografija in ocene. Dobro urejena publikacija kaže, kako razvita je že znanost o ljudskih pesmih in plesih kot posebni panogi etnologije.

Radoslav Hrovatin

Bausinger H. - Braun M. - Schwedt H., Neue Siedlungen. Stuttgart 1959. 8°. 195 str. + 40 prilog.

Industrializacija ustvarja v našem času nova naselja in vzporedno z njo smo bili po lausannskem miru priče velikih preseljevanj in naseljevanj ljudstva na obalah Egejskega morja, po osamosvojitvi Indije in Pakistana v zaledju

Indijskega oceana ali v času druge svetovne vojne preseljevanja Nemcev iz Vzhodne in Jugovzhodne Evrope v Nemčijo. V zvezi z zadnjimi je mogel Ludwig-Uhland-Institut v Tübingenu narodopisno raziskovati nastanek in razvoj novih naselij v Jugozahodni Nemčiji in izsledke v gornji knjigi objaviti.

Objavljena raziskovanja so razdeljena v dva dela, prvič v topografijo novih naselij in drugič v sociologijo njihovega prebivalstva. Sociološko obravnavanje zajema ljudske skupnosti, družbene in gmotne vrednote, izročilo, načrtovanje naselij z njihovimi posameznostmi in pa opredeljevanje pojma o domovini. Priloge izpopolnjujejo oba dela. Bilo bi gotovo prav, če bi se uporabljeni raziskovalni prijemi in uveljavljena sociološka gledišča preizkusila tudi na novih naseljih, ki nastajajo pred nami od Raven na Koroškem do Kopra v Istri.

Franjo Baš

Research on Ploughing Implements. The Conference in Copenhagen June 1st—5th 1954. (Publications from the International Secretariat for Research on the History of Agricultural Implements National Museum, Copenhagen No 1), Copenhagen 1956.

Zaradi skopo odmerjenih finančnih sredstev je mogla pripravljalna komisija povabiti na mednarodno etnološko konferenco v Kopenhagnu le določeno število etnografskih znanstvenikov-specialistov, ki so si pri raziskovanju ornih naprav pridobili že mnogo izkušenj. Našo državo je zastopal dr. Branimir Bratanić iz Zagreba.

Program konference je bil realizirati in izdelati čim popolnejši načrt za mednarodni etnološki atlas plugov v Evropi, Severni Afriki in na Bližnjem vzhodu ter ustanoviti centralni organ, ki bo vodil enoten način dela.

Prvi razgovori o atlasu so bili že na mednarodnem antropološko-etnološkem kongresu na Dunaju leta 1952, ko so Bratanić, Koren in drugi predlagali, naj bi poizkusili napraviti etnološki atlas plugov, ker so ti že zelo raziskani. Znova pa so o tem načrtu razpravljali leto dni kasneje na zborovanju CIAP v Namuru. Izvolili so posebno komisijo — Bratanić, Dias, Escher, Koren, Steensberg, Erixon — ki je za kongres pripravila vse potrebno. Dr. Bratanić je imel zelo veliko zaslug pri pripravi stvarnega načrta za imenovani atlas. Profesor Erixon je še posebej poudaril njegovo požrtvovalno delo prvi dan kongresa, ko je poročal o delu pripravljalne komisije.

Udeleženci kongresa so temeljito in uspešno razpravljali o predloženih osnutkih dela za etnološki atlas. Ob koncu konference so predlagali ustanovitev stalnega Mednarodnega sekretariata, ki bo vodil enoten način dela na mednarodni osnovi in bo tudi nudil vso literaturo, statistični in fotoarhiv vsem etnografskim raziskovalcem poljedelskega orodja po svetu. Sekretariat je dobil uradni naziv: International Secretariat for Research on the History of Agricultural Implements.

V knjigi so poglavja lepo in pregledno urejena. Posebno natančno se bralec lahko seznanil s pripravami konference. Objavljena so namreč važna pisma Bratanića, Steensberga, Kothēja in Payneja. Sledi organizacija konference in diskusije udeležencev. Zatem je objavljenih še osem krajših referatov udeležencev in načrt dela Sekretariata.

Pavla Štrukelj

Evon Z. Vogt and Ray Hyman, Water Witching U. S. A., Chicago 1959, str. 248, 25 slikovnih prilog.

Avtorja Vogt in Hyman se v delu »Water Witching« ukvarjata z zanimivim vprašanjem ugotavljanja podzemeljskih vodnih žil z leseno bajalico (palico). V posameznih poglavjih obravnavata in skušata rešiti šest osnovnih vprašanj. Prvič, kaj je vodno čaranje (iskanje vode z bajalico)? Na to vprašanje odgovarjata v prvem poglavju z obilnim navajanjem zgodovinskega gradiva in